

Wat kunnen we tegenwoordig nog met de FILATELIE? (4)

We zijn - eindelijk - toe aan het filatelistisch element dat bij de overgrote meerderheid van alle verzamelaars de kern vormt van hun verzameling: de postzegel. We gaan het hier echter niet hebben over eigenschappen als druk, papier, tanding en watermerk, maar “gewoon” over het uiterlijk en in combinatie met een ander filatelistisch element: het vernietigingsstempel.

Belangrijk voor elke verzamelaar is de beslissing *hoe, in welke verschijningsvorm*, hij die postzegels verzamelt: Postfris, postfris met plakker (of plakkerrest), ongebruikt zonder gom, of gestempeld. En bij deze laatste eigenschap zijn er nog vele variaties denkbaar. Hierover straks meer.

Ieder maakt zijn eigen keuze en in discussies wordt die keuze soms fel verdedigd en bestreden. Zo kennen wij twee verzamelaars van Duitsland die beiden gestempelde zegels verzamelen.

1

2

Person A collects type 1 (because he finds it “authentic”) and person B searches so long until he finds an example 2, with a legible date in the stamp and the stamp image as clear as possible. One can imagine that person B, at a union meeting, looks on with a look of disgust at A and says: “Would you not rather collect *Amerika*, than you can come to the point where you are pulling!” You don’t need to know anything about the US to know why B says this. The answer from A is also not bad: “These stamps of yours are difficult to *make*?” One can imagine that Mrs. C, who collects German postage stamps, looks on safely and amusedly.

It will be clear that Mr. B and his spirit relatives do not in practice make it easy in these times when, as a rule (mechanical) flag stamps and roller stamps on the postage items are left.

Also those who look for complete postage items, for example as astro-, aero- or thematic philatelist, have the same problems as Mr. B.

For all these things there is a solution: filatelistisch frankeren.

There was a time when the postage items on the post office of the place of sending were cancelled. Also there where the mechanical cancellation was in

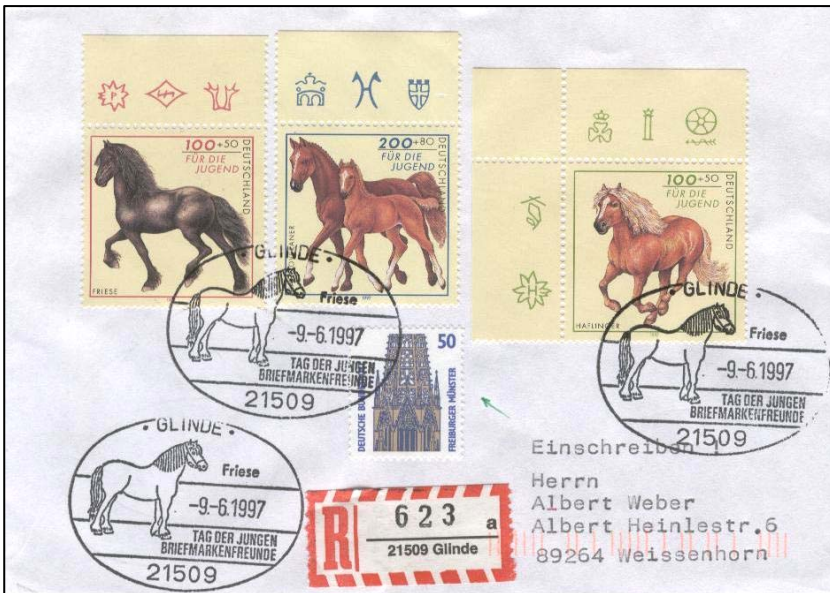
trede had gedaan was het nog lang mogelijk op mondeling of schriftelijk verzoek stukken met leuke (combinaties van) zegels zodanig te laten afstempelen dat de ontvanger nog iets aan die zegels had. In Nederland kunnen ook nog steeds (hoe lang nog?) in grotere plaatsen handgestempelde poststukken in een speciale envelop bij een balie aangeboden worden. De stukken ontlopen dan de *stempel*machine (maar niet de *sorteem*machine). Ze krijgen dus, als het goed is, wel de PRIC, waardoor ze herkenbaar zijn als echt gelopen stukken. Mailing met het eigen poststempel van het Bondsbureau naar de secretarissen van de verenigingen (wat een bevoorrechte functie, je begrijpt niet dat er verenigingen zijn met een onvervulbare vacature!) ziet er dan ook soms nog “ouderwets” fraai uit. Overigens, maar dat is hier haast niet te zien, ontbreekt een hoekje van de zegel linksboven.

Filatelistisch gefrankeerde stukken worden doorgaans verzonden om iemand een plezier te doen. Dat is vaak de afzender zelf, die de brief naar zijn eigen adres verstuurt onder het motto “Je moet de natuur wel eens een handje helpen...”

Een andere categorie verzenders die er alle belang bij heeft de geadresseerden een plezier te doen wordt gevormd door de handelaren en de filatelistische diensten van de diverse landen. Een voorbeeldje uit 1965, toen de EU nog niet bestond en er nog grenzen met douanes moesten worden gepasseerd. De brief is ook vanwege de twee stickers en het douanestempeltje interessant.

Het volgende stuk is duidelijk gemaakt voor een paardenverzamelaar. Het gaat hier om een brief met Duitse kinderzegels (Jugendmarken), verschenen op de Dag van de (Duitse) Jeugdfilatolie in de plaats Glinde bij Hamburg.

Om meer leuke zegels te kunnen plakken en toch een juist tarief te hanteren, maakt men er vaak, ook in dit geval, een aangekend stuk van. Verder was dat hier, in tegenstelling tot het stuk uit Luxemburg, nergens voor nodig, want het gaat om een lege envelop, die (zichtbaar aan de oranje streepjes van de Duitse sorteerdindex) overigens wel echt heeft gelopen. Voor de brieven uit Luxemburg en Duitsland is het tarief gemakkelijk te controleren (als iemand die moeite wil nemen).

Als lid van het Bondsbestuur ontvangt schrijver dezes ook regelmatig post van verenigingen en instellingen waarmee hij "ambtshalve" relaties onderhoudt. Jeugdfilatolie Nederland is daarvan een voorbeeld. De penningmeester van JFN heeft de goede gewoonte de concepten van de financiële jaarstukken op te sturen vanuit zijn vakantieverblijf in Frankrijk en deze zeer feestelijk te frankeren met nog steeds geldige zegels in Franse francs. Als financieel deskundige zal hij geen moeite hebben gehad met het omrekenen naar de vereiste correcte frankering in euro's.

Je moet weten dat het kan, hoe je het moet regelen (want misschien moet je de lokale postbobo wel een klein relatiegeschenk doen toekomen) en je moet een pakketje oude zegels in voorraad hebben, maar het hééft wel iets, zo'n brief! (Kwaaddenkers die vermoeden dat de luxe verpakking een beroerde inhoud

moest camoufleren moeten we teleurstellen: de stukken werden probleemloos goedgekeurd.) Aan deze laatste brief is duidelijk te zien dat hij het sorteercentrum Rotterdam met succes is gepasseerd. Er zijn mensen die de getoonde brieven met enige minachting als verwerpelijk maakwerk zullen afkeuren, maar leg ze eens naast de gemiddelde "Port betaald" envelop. Dan is voor velen dit deel van de discussie gesloten!

Het wordt een heel ander verhaal als je kijkt naar het resultaat dat je als gewone particulier behaalt met een op de normale manier gepost stuk. Het valt soms niet mee om gemotiveerd te blijven.... Om met de deur in huis te vallen: dit was het in het sorteercentrum Rotterdam heerlijk verminkt overblijfsel van de (correcte) frankering van een zware brief van schrijver dezes aan zijn dochter in Breda.

Om aan te geven dat TNT Post zonder aanzien des persoons werkt de frankering van een stuk vanuit het Bondsbureau naar de vice-voorzitter van de KNBF te Leerdam.

Vandalisme? Och, de inkt moet wel eens worden bijgevuld en in het onderste geval putten we troost uit de gedachte dat we kennelijk mee konden helpen om een medewerker van het sorteercentrum in Nieuwegein van heel wat frustraties af te helpen.

Om in het bezit te komen van mooi gestempelde zegels en vooral van velletjes zit er weinig anders op dan je toevlucht te nemen tot een of andere vorm van *maakwerk*. De heer B van de eerste pagina kan zich in Duitsland heel goed wenden tot de in veel grotere steden aanwezige "Philatelie Shop". Men stempelt de verkrijgbare zegels, velletjes, brieven, kaarten en ook postwaardestukken probleemloos en netjes met hetzelfde type handstempel dat gebruikt wordt voor alle stukken die niet in het sorteercentrum worden afgestempeld. Men kan de aldus gefrankeerde stukken laten verzenden, maar aan losse zegels en velletjes is niet te zien of ze op een brief hebben gezeten of niet, dus waarom zou men dat doen? In Nederland lukt het meestal ook wel om een stempel te laten zetten op frankeergeldig materiaal, maar we moeten nog een beetje wennen aan de grote afmetingen....

(Een *zuiniger* voorbeeld dan het afgebeelde Nederlandse velletje is nauwelijks mogelijk, maar Stad aan't Haringvliet ligt dan ook heel dicht bij Zeeland...)

Een andere manier om aan gestempelde zegels te komen is ze in gestempelde staat te betrekken van de filatelistische dienst van de betreffende postmaatschappij. (Het is inmiddels zo dat ook diverse particuliere postondernemingen er een filatelistische dienst op na houden.)

De op deze manier verkregen zegels zijn duidelijk verschillend van de gestempelde zegels die zijn afgeweekt van gelopen post. Meestal worden ze ook niet *gestempeld*, maar "typografisch ontwaard" oftewel met een stempel *bedrukt*.

De op deze wijze verkregen zegels worden vrijwel altijd afgeleverd met de gom er nog op en op alle staat dezelfde datum.

De op de hiernaast afgebeelde zegels van Berlijn in boekdruk aangebrachte stempels

zijn anders dan door hun gecentreerde positie nauwelijks van "echte" stempels te onderscheiden. De heer B heeft ze echter liever niet in zijn verzameling, omdat het zegelbeeld te veel wordt bedekt.

Weer een andere (eveneens opgedrukte) afstempeling zien we bij de stukken die de filatelistische dienst van Deutsche Post naar de klanten stuurt. Stukken die duidelijk reclame maken voor DP: *blikvangers*, vaak met een toeslagzegel (of als postwaardestuk, maar daar gaat het hier niet over). Losse zegels van deze, allemaal echt gelopen stukken zijn wel héél goed herkenbaar.

Keren we even terug naar het debat tussen de heren A en B van de eerste pagina. Is de reactie van A op de stempelvoorkeur van B misschien op bovenstaand drietal (dat in de verzameling van B voorkomt) gebaseerd? Dan is zijn opmerking minder flauw dan hij aanvankelijk leek. Maar ook B koos eigenlijk voor *gebruikt* materiaal (al hielp hij de natuur een handje met zijn velletjes in de Philatelie Shop).

A en B hebben het voordeel dat Duitsland (en ook het voormalige (West-)Berlijn) in filatelistisch opzicht behoort tot de *fatsoenlijke* landen, waar alle uitgegeven zegels ook daadwerkelijk gebruikt op poststukken voorkomen, waar de toeslag op zegels beperkt blijft en de oplagen in evenwicht zijn met de postale behoefte, met een bescheiden "overproductie" voor filatelistische doeleinden.

Er zijn ook *andere* landen, maar daarover een volgende keer.